

другої групи – дітей, які намагалися захиститися від глузувань, «даючи здачу», штовхали ровесника, іноді забирали іграшки, смикали за одяг. До третьої групи були зараховані діти старшого дошкільного віку, які соромилися своєї неправильної вимови, відмовлялися розповідати вірші, в яких зустрічалися «проблемні» звуки, під час святкових ранків, розваг, уникали спільної з іншими дітьми мовленнєвої діяльності. Щоб попередити описані вище прояви негативного ставлення дітей старшого дошкільного віку до ровесників, що мають недоліки звукової культури мовлення, ми звернули увагу на актуалізацію використання «м'яких навичок» у процесі педагогічного коригування помилок звуковимови та інтонаційної виразності мовлення. Уміння взаємодіяти в колективі – одна із основних «м'яких навичок», яка починає формуватися в дошкільному віці. До розуміння дітей потрібно донести інформацію про те, що люди, зокрема і діти, мовлення засвоюють поступово, а тому не варто сміятися з однолітків, які ще навчаються правильно вимовляти звуки чи речення, оволодівають темпом мовлення, іншими засобами інтонаційної виразності.

У процесі виховання звукової культури мовлення дітей дошкільного віку важливо спиратися на таку «м'яку навичку» дітей як гнучкість у діяльності, особливо мовленнєвій. Вона у сучасному динамічному і складному світі є однією із ключових. Педагоги закладів дошкільної освіти мають подбати про розвиток емоційно-чуттєвої сфери дитини, яка є підґрунтям формування окресленої м'якої навички. Вміння «прочитати» емоції однолітка, дорослого за мімікою обличчя, жестами, настроєм сприяє зміні змісту спілкування та більш ретельному добору його засобів. А це сприятиме успішному оволодінню дитиною звуковою культурою мовлення.

Подальші наші наукові розвідки будуть спрямовані на розробку програми використання «м'яких» навичок на кожному етапі педагогічного коригування звукової культури мовлення дітей старшого дошкільного віку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Борова В. Є. Використання сучасних інформаційних технологій у підготовці майбутніх фахівців дошкільної освіти *Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»* Вип. 37 (4), Том 1 (23): Тематичний випуск «Міжнародні Челпанівські психолого-педагогічні читання». Київ, 2018. С. 164.
2. Soft skills: універсальні навички європейського рівня. [Електронний ресурс]: - Режим доступу 15.04.2021: <https://studway.com.ua/soft-skills/>.

ДИДАКТИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ЯК ВАЖЛИВА УМОВА ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В НУШ

Боровець О. В.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки початкової, інклюзивної та вищої освіти
Рівненського державного гуманітарного університету*

Реформування системи початкової освіти в Україні, реалізація Концепції НУШ зумовлюють оновлення вимог, які ставляться до сучасного вчителя початкової школи, – усвідомлення ролі глобальних освітніх процесів, глибоке розуміння особливостей організації освітнього процесу в закладі освіти, володіння високим рівнем педагогічної майстерності, здатність поєднувати теоретичні знання і практичні навички, цілеспрямована самоосвіта та систематичне самовдосконалення професійної компетентності фахівця. Вітчизняні дослідники І. Бех, О. Овчарук, О. Пометун, О. Савченко та інші зазначають, що володіння вчителем високим рівнем професійної компетентності є запорукою організації ефективного освітнього процесу. Аналіз наукової літератури та практики початкової школи дозволяє стверджувати, що на сучасному етапі розвитку педагогічної науки актуальною постає проблема дидактичної компетентності як складової професійної компетентності педагога.

Проблемі формування та розвитку дидактичної компетентності вчителя присвячено низку праць дослідників минулого і сучасності, в яких розкриваються різні аспекти загальнодидактичної підготовки педагога (В. Бондар, П. Підласий), формування дидактичних умінь учителя (В. Паламарчук, В. Чайка), застосування інноваційних технологій навчання (О. Пехота, Л. Пироженко, А. Фасоля, Н. Якса та ін.).

Дидактична компетентність – це інтегрована здатність педагога, яка виявляється через дидактичні уміння, що засновані на теоретичних знаннях і спрямовані на вирішення педагогічних завдань. Дидактична компетентність як інтегрована якість містить низку складників, серед яких дидактичні знання, дидактичні вміння, дидактичні здібності.

Система дидактичних знань, якими повинен володіти сучасний вчитель початкових класів, включає розуміння основних компонентів теорії освіти і навчання; знання структури та особливостей компонентів процесу навчання; основні компоненти змісту освіти та їх функції; Державний стандарт освіти та його складові; основні закономірності в дидактичному процесі; сутність різних типів навчання; взаємозв'язок між закономірностями, принципами та правилами в дидактиці; сутність системи принципів навчання; фактори вибору методів навчання; форми організації навчання; способи підвищення ефективності уроку як форми організації навчання; варіанти організації навчально-пізнавальної діяльності школярів тощо [1, с. 44-45].

Дидактичні знання вчителя НУШ повинні бути системними, глибокими, гнучкими, відповідати сучасному стану науки та практики початкової освіти. Дидактична компетентність передбачає здатність до міжпредметної інтеграції, поєднання знань з дидактики, психології, методик навчання освітніх галузей, що забезпечує передумови для професійної креативності, альтернативності під час планування й організації освітнього процесу, розв'язання дидактичних завдань на рівні сучасних теорій і технологій [2].

Важливою складовою дидактичної компетентності вчителя є цілісна система дидактичних умінь, що відображає логічну низку взаємозалежних професійно-педагогічних завдань, характеризується єдністю прикладного й аналітичного

аспектів діяльності, забезпечуючи гностичну, розвивальну, виховну, діагностичну, організаційну функції навчання. Серед ключових дидактичних умінь вчителя НУШ – уміння проєктувати та моделювати повний цикл процесу оволодіння знаннями учнями; вміння застосовувати різні види навчання (розвивальне, проблемне, диференційоване тощо); організовувати різні ефективні форми навчальних занять; моделювати та проводити на високому методичному рівні уроки різних типів із застосуванням інноваційних технологій; діагностувати навчальні досягнення учнів; стимулювати і організовувати пізнавальну діяльність школярів; аналізувати, узагальнювати і адаптовувати передовий педагогічний досвід і досягнення психолого-педагогічної науки [1].

Вагомим складником дидактичної компетентності є така особистісна характеристика, як дидактичні здібності, що є своєрідною проєкцією дидактичної діяльності на особистість. Розвиток дидактичних здібностей, формування дидактичної компетентності педагога розпочинається ще під час його навчання в закладі вищої освіти (в процесі вивчення професійно орієнтованих навчальних дисциплін, під час різних видів педагогічної практики, під час самостійної пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти). Український дидакт В. Чайка зазначає, що у вищій школі необхідно так організувати процес підготовки фахівців, щоб студенти пройшли всі етапи професійного становлення, необхідні для формування початкового досвіду діяльності саморегуляції [3, с.74].

Отже, дидактична компетентність педагога – це інтегрована якість, яка виявляється в теоретичній і практичній готовності до дидактико-професійної діяльності, спрямованої на вирішення різноманітних дидактичних завдань і самореалізацію в творчому дидактичному процесі. Вчитель, який володіє належним рівнем дидактичної компетентності, здатний організувати якісний та продуктивний освітній процес у НУШ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Боровець О. Дидактична компонента у структурі професійної компетентності майбутнього вчителя. *Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»: збірник наукових праць*. 2013. Вип. 28. Том I. С. 43-47.
2. Гриньов В. Формування дидактичної культури майбутнього вчителя: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти». Харків, 2003. 21 с.
3. Чайка В. Дидактико-технологічні знання в системі підготовки вчителя до здійснення саморегуляції педагогічної діяльності. *Вісник Житомирського державного університету ім. І.Франка*. Житомир, 2005. Вип. 25. С. 73-76.

КАЗКА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Боятюк І. П.

*здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
Приватного вищого навчального закладу*